

BẢN THUYẾT MINH

NỘI DUNG DỰ THẢO THÔNG TƯ QUY ĐỊNH VỀ MỞ VÀ SỬ DỤNG TÀI KHOẢN BẰNG ĐỒNG VIỆT NAM ĐỂ THỰC HIỆN HOẠT ĐỘNG ĐẦU TƯ GIÁN TIẾP NƯỚC NGOÀI TẠI VIỆT NAM

(Thay thế Thông tư 05/2014/TT-NHNN ngày 12/3/2014 của NHNN hướng dẫn việc mở và sử dụng tài khoản vốn đầu tư gián tiếp để thực hiện hoạt động đầu tư gián tiếp nước ngoài tại Việt Nam)

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH

- Hiện nay, quy định về quản lý ngoại hối đối với hoạt động đầu tư gián tiếp nước ngoài vào Việt Nam thực hiện theo quy định tại Thông tư 05/2014/TT-NHNN, theo đó, quy định một số nội dung cụ thể về: đối tượng mở tài khoản vốn đầu tư gián tiếp (TKVĐTGT), nguyên tắc chung; các hình thức đầu tư gián tiếp nước ngoài (ĐTGTNN) tại Việt Nam; sử dụng TKVĐTGT (các giao dịch thu, chi được thực hiện thông qua tài khoản này); quyền, nghĩa vụ của TCTD được phép và nhà đầu tư nước ngoài (NĐTNN); chế độ báo cáo, công tác kiểm tra, thanh tra, giám sát và xử lý vi phạm.

- Thực hiện mục tiêu nâng hạng và phát triển thị trường chứng khoán Việt Nam, tại Thông báo Kết luận số 122/TB-VPCP ngày 27/3/2024 của Văn phòng Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ đã giao NHNN chủ trì, phối hợp với Bộ Tài chính, Ủy ban Chứng khoán Nhà nước (UBCKNN) và các cơ quan liên quan rà soát, đề xuất sửa đổi, bổ sung các quy định pháp luật để đơn giản hóa thủ tục hồ sơ, rút ngắn quy trình mở TKVĐTGT của NĐTNN, tạo thuận lợi cho NĐTNN khi tham gia vào thị trường chứng khoán (TTCK).

Do đó, cần thiết phải xây dựng thông tư thay thế Thông tư 05 để giải quyết các vướng mắc của NĐTNN về: (i) Đơn giản hóa thủ tục hồ sơ, quy trình mở tài khoản đầu tư gián tiếp (TKĐTGT) của NĐTNN (không yêu cầu hợp pháp hóa lãnh sự đối với hồ sơ, tài liệu bằng tiếng nước ngoài); (ii) Mở TKĐTGT bằng phương thức điện tử; (iii) Cho phép NĐTNN được mở nhiều TKĐTGT tương ứng với mã số giao dịch chứng khoán được cấp.

- Cơ sở pháp lý làm căn cứ xây dựng Thông tư 05 không còn phù hợp: Căn cứ pháp lý xây dựng Thông tư 05 dựa trên Luật Đầu tư 2005, hiện nay đã được thay thế bằng Luật Đầu tư 2020, Luật Chứng khoán 2006 được thay thế bằng Luật Chứng khoán 2019 và Luật TCTC 2010 đã được thay thế bằng Luật TCTD 2024.

- Một số quy định tại Thông tư 05 không còn phù hợp thực tế:

+ Pháp lệnh ngoại hối (đã được sửa đổi, bổ sung) quy định, NĐTNN phải mở **tài khoản đầu tư gián tiếp (TKĐTGT)** để thực hiện đầu tư gián tiếp tại Việt Nam. Tuy nhiên, Thông tư 05 lại quy định là tài khoản **vốn** đầu tư gián tiếp.

+ Thông tư 05 có quy định về hình thức đầu tư gián tiếp nước ngoài tại Việt Nam (Điều 5), tuy nhiên khái niệm về các hình thức đầu tư gián tiếp được quy định tại pháp luật chuyên ngành (Luật Chứng khoán, Nghị định hướng dẫn Luật Chứng khoán). Việc quy định nội dung này tại Thông tư hướng dẫn của NHNN không phù hợp với chức năng, nhiệm vụ của NHNN.

Xuất phát từ cơ sở pháp lý và thực tiễn nêu trên, việc xây dựng Thông tư thay thế Thông tư 05 là cần thiết để triển khai các giải pháp nâng hạng TTCK Việt Nam theo chỉ đạo của Chính phủ và đáp ứng yêu cầu quản lý ngoại hối đối với hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam trong tình hình mới.

II. CƠ SỞ PHÁP LÝ:

- Luật Ngân hàng Nhà nước Việt Nam ngày 16 tháng 6 năm 2010;
- Luật các tổ chức tín dụng ngày 18 tháng 01 năm 2024;
- Luật Đầu tư số 61/2020/QH14 ngày 17 tháng 6 năm 2020
- Luật Chứng khoán số 54/2019/QH14 ngày 26 tháng 11 năm 2019;
- Luật Phòng, chống rửa tiền ngày 15 tháng 11 năm 2022;
- Pháp lệnh Ngoại hối ngày 13 tháng 12 năm 2005 và Pháp lệnh sửa đổi, bổ sung một số điều của Pháp lệnh Ngoại hối ngày 18 tháng 3 năm 2013;
- Nghị định số 70/2014/NĐ-CP ngày 17 tháng 7 năm 2014 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Pháp lệnh Ngoại hối và Pháp lệnh sửa đổi, bổ sung một số điều của Pháp lệnh Ngoại hối;
- Nghị định số 102/2022/NĐ-CP ngày 12 tháng 12 năm 2022 quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Ngân hàng Nhà nước Việt Nam.

III. NỘI DUNG DỰ THẢO THÔNG TƯ

Kết cấu Thông tư bao gồm 11 Điều với các nội dung chính như sau:

1. Quy định phạm vi điều chỉnh và đối tượng áp dụng (Điều 1, Điều 2):

- Điều 1 dự thảo Thông tư quy định: (i) Các nội dung về mở và sử dụng tài khoản bằng đồng Việt Nam để thực hiện hoạt động ĐGTNN và các giao dịch chuyển vốn hợp pháp khác liên quan đến hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam của NĐTNN là người không cư trú; và (ii) Các giao dịch thu, chi liên quan đến hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam của NĐTNN là người cư trú thực hiện thông qua tài khoản thanh toán bằng đồng Việt Nam theo quy định của pháp luật có liên quan

- Điều 2 dự thảo Thông tư quy định đối tượng áp dụng gồm: (i) NĐTNN là tổ chức, cá nhân người không cư trú thực hiện hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam; (ii) Ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài được phép kinh doanh, cung ứng dịch vụ ngoại hối (sau đây gọi là ngân hàng được phép); (iii) Các tổ chức và cá nhân khác liên quan đến hoạt động đầu tư gián tiếp nước ngoài tại Việt Nam.

2. Quy định nguyên tắc chung (Điều 3):

- Dự thảo quy định nguyên tắc chung, theo đó: (i) Mọi giao dịch thu, chi liên quan đến hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam của NĐTNN phải thực hiện thông qua tài khoản bằng đồng Việt Nam; (ii) Số dư trên TKĐTGT của NĐTNN không được chuyển sang tiền gửi có kỳ hạn và tiền gửi tiết kiệm tại ngân hàng, chi nhánh ngân hàng nước ngoài.

- Dự thảo Thông tư quy định về thủ tục mở, đóng, phong tỏa, ủy quyền tài khoản đầu tư gián tiếp, trả lãi đối với số dư trên TKĐTGT, việc đảm bảo an toàn, bảo mật trong mở và sử dụng TKĐTGT được thực hiện theo quy định của pháp luật về mở và sử dụng tài khoản thanh toán. Ngoài ra, dự thảo Thông tư không tham chiếu hoàn toàn các quy định tại Thông tư 17/2024/TT-NHNN/2024/TT-NHNN ngày 28/6/2024 về việc mở và sử dụng tài khoản thanh toán tại tổ chức cung ứng dịch vụ thanh toán (Thông tư 17) mà có các quy định riêng, đặc thù tại khoản 4 Điều 3 và khoản 3, 4, 5 Điều 4 để giải quyết các vướng mắc của NĐTNN khi thực hiện hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam (trong đó có vướng mắc về mở, sử dụng... TKĐTGTNN bằng phương thức điện tử).

- Dự thảo Thông tư quy định về việc thu thập, xác minh và đối chiếu khớp đúng thông tin của NĐTNN thông qua bên thứ 3 theo quy định của pháp luật về phòng chống rửa tiền trong trường hợp ngân hàng được phép không sử dụng được phương pháp thu thập, xác minh, đối chiếu khớp đúng thông tin sinh trắc học của NĐTNN theo quy định tại Thông tư 17.

3. Quy định về việc mở TKĐTGT (Điều 4):

Để giải quyết các vướng mắc của NĐTNN khi tham gia hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam, dự thảo Thông tư quy định:

(i) NĐTNN phải mở 01 TKĐTGT bằng đồng Việt Nam tại 01 ngân hàng được phép để thực hiện các giao dịch thu, chi liên quan đến hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam (trừ các trường hợp quy định tại khoản 2 Điều 4).

(ii) Các trường hợp được mở nhiều TKĐTGT: Theo quy định tại Thông tư 05, NĐTNN chỉ được phép mở 01 TKĐTGT để thực hiện hoạt động ĐGTNN tại Việt Nam. Tuy nhiên, theo quy định của pháp luật về chứng khoán (khoản 2 Điều 145 Nghị định 155/2020/NĐ-CP ngày 31/12/2020 của Chính phủ), các Quỹ đầu tư nước ngoài, tổ chức nước ngoài được quản lý bởi nhiều công ty quản lý quỹ nước ngoài, tổ chức đầu tư thuộc Chính phủ nước ngoài được đăng ký nhiều hơn 01 mã số giao dịch chứng khoán và được phép mở nhiều tài khoản lưu ký chứng khoán tương ứng với mã số giao dịch chứng khoán được cấp. Do đó, các NĐTNN đề xuất được mở nhiều TKĐTGT tương ứng với mã số giao dịch chứng khoán được cấp để quản lý tách bạch danh mục đầu tư của mình. Trên cơ sở quy định pháp luật về chứng khoán, khoản 2 Điều 4 dự thảo Thông tư quy định các trường hợp được mở nhiều TKĐTGT tương ứng với mã số giao dịch chứng khoán được cấp.

(iii) Dự thảo Thông tư quy định thành phần hồ sơ mở TKĐTGT gồm:

- Giấy chứng nhận đăng ký mã số giao dịch chứng khoán do cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp theo quy định của pháp luật về chứng khoán; hoặc thông báo về việc đáp ứng điều kiện góp vốn, mua cổ phần, mua lại phần vốn góp của nhà đầu tư nước ngoài do cơ quan có thẩm quyền của Việt Nam cấp (áp dụng đối với nhà đầu tư nước ngoài sở hữu bằng hoặc dưới 50% vốn điều lệ tại tổ chức kinh tế) hoặc các tài liệu tương đương khác chứng minh tỷ lệ sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài bằng hoặc dưới 50% vốn điều lệ tại tổ chức kinh tế theo quy định của pháp luật về đầu tư;

- Tài liệu, thông tin, dữ liệu để xác minh thông tin nhận biết khách hàng theo quy định của pháp luật về phòng chống rửa tiền;

- Thỏa thuận về mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp giữa nhà đầu tư nước ngoài và ngân hàng được phép thực hiện theo quy định của pháp luật về mở và sử dụng tài khoản thanh toán.

Trường hợp thỏa thuận mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp bằng phương thức điện tử không đủ các nội dung tối thiểu phải cung cấp theo quy định hiện hành của pháp luật về mở và sử dụng tài khoản thanh toán, ngân hàng được phép được sử dụng tập hợp các thông tin, dữ liệu điện tử và tài liệu liên quan đến NĐTNN để chứng minh cho các nội dung còn thiếu.

(iv) Quy định không yêu cầu hợp pháp hóa lãnh sự đối với tài liệu hồ sơ mở TKĐTGT bằng tiếng nước ngoài: Trong trường hợp các tài liệu, thông tin, dữ liệu trong hồ sơ mở TKĐTGT của NĐTNN được lập bằng tiếng nước ngoài, tài liệu phải được công chứng, chứng thực theo pháp luật Việt Nam hoặc pháp luật nước ngoài trong vòng 12 tháng tính đến ngày ngân hàng được phép nhận hồ sơ. Tài liệu bằng tiếng nước ngoài phải được dịch ra tiếng Việt. Việc dịch ra tiếng Việt được thực hiện bởi Ngân hàng được phép hoặc bởi tổ chức dịch thuật hoạt động hợp pháp tại Việt Nam.

4. Quy định về sử dụng TKĐTGT (Điều 5):

Hiện nay, để thực hiện mục tiêu nâng hạng TTCK theo chỉ đạo của Chính phủ, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư số 68/2024/TT-BTC ngày 18/9/2024 sửa đổi, bổ sung một số điều của các Thông tư quy định về giao dịch chứng khoán trên hệ thống giao dịch chứng khoán; bù trừ và thanh toán giao dịch chứng khoán; hoạt động của công ty chứng khoán và công bố thông tin trên thị trường chứng khoán, theo đó các khoản lỗ, lãi phát sinh khi thực hiện giao dịch mua cổ phiếu không yêu cầu có đủ tiền khi đặt lệnh của NĐTNN được thực hiện theo thỏa thuận giữa công ty chứng khoán và NĐTNN là tổ chức hoặc đại diện theo ủy quyền của NĐTNN là tổ chức.

Do vậy, dự thảo Thông tư bổ sung quy định đối với các giao dịch này qua TKĐTGT gồm: *(i) Thu chuyển khoản các khoản lãi và nguồn thu hợp pháp khác khi thực hiện giao dịch mua cổ phiếu không yêu cầu có đủ tiền khi đặt lệnh của NĐTNN là tổ chức theo quy định hiện hành của pháp luật về chứng khoán*"; và *(ii) Chi thanh toán các khoản lỗ và các chi phí khác phát sinh khi thực hiện giao dịch mua cổ phiếu không yêu cầu có đủ tiền khi đặt lệnh của NĐTNN là tổ chức theo quy định hiện hành của pháp luật về chứng khoán.*

5. Quy định trách nhiệm của tổ chức, cá nhân (Điều 6, Điều 7 và Điều 8):

a) Trách nhiệm của ngân hàng được phép: *(i) Kiểm tra, lưu giữ các giấy tờ, chứng từ phù hợp với các giao dịch thực tế để đảm bảo việc cung ứng các dịch vụ ngoại hối được thực hiện đúng mục đích và phù hợp với quy định của pháp luật. Chịu trách nhiệm trước pháp luật về tính chính xác, đầy đủ, hợp lệ, hợp pháp của hồ sơ mở tài khoản đầu tư gián tiếp; (ii) Ban hành quy định nội bộ về hồ sơ, trình tự, thủ tục mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp, thông báo công khai để NĐTNN biết và thực hiện; (iii) Tự chịu trách nhiệm trước pháp luật khi thực hiện mở, đóng*

và thực hiện các giao dịch thu, chi trên tài khoản đầu tư gián tiếp cho NĐTNN. Tự quyết định biện pháp, hình thức, công nghệ phục vụ việc mở tài khoản đầu tư gián tiếp bằng phương tiện điện tử cho NĐTNN; (iv) Tuân thủ quy định pháp luật về phòng chống rửa tiền và tài trợ khủng bố, tài trợ phổ biến vũ khí hủy diệt hàng loạt; (iv) Chấp hành nghiêm túc và hướng dẫn khách hàng thực hiện nghiêm túc các quy định về mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp quy định tại Thông tư này và các quy định khác của pháp luật có liên quan.

b) Trách nhiệm của NĐTNN: (i) Cung cấp hồ sơ, tài liệu, thông tin, dữ liệu theo quy định của ngân hàng được phép khi thực hiện mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp. Chịu trách nhiệm trước pháp luật Việt Nam về tính xác thực của hồ sơ, tài liệu, thông tin, dữ liệu cung cấp cho ngân hàng được phép; (ii) Tuân thủ quy định pháp luật Việt Nam về đầu tư, chứng khoán, phòng chống rửa tiền và tài trợ khủng bố, tài trợ phổ biến vũ khí hủy diệt hàng loạt và các quy định của pháp luật có liên quan.

c) Trách nhiệm của NHNN chi nhánh tỉnh, thành phố: (i) Hướng dẫn các tổ chức, cá nhân có liên quan chấp hành đầy đủ quy định tại Thông tư này; (ii) Thanh tra, kiểm tra, giám sát tình hình chấp hành quy định của ngân hàng được phép và NĐTNN liên quan đến việc mở và sử dụng tài khoản đầu tư gián tiếp của NĐTNN quy định tại Thông tư này. Thực hiện xử lý vi phạm các hành vi vi phạm theo quy định của pháp luật; (iii) Phối hợp với các cơ quan, tổ chức có liên quan thực hiện quản lý về ngoại hối đối với hoạt động đầu tư gián tiếp nước ngoài vào Việt Nam trên địa bàn theo quy định của pháp luật.

8. Chế độ báo cáo (Điều 9): Dự thảo Thông tư quy định về: (i) chế độ báo cáo đối với ngân hàng được phép theo quy định hiện hành về chế độ báo cáo thống kê; và (ii) Trường hợp báo cáo đột xuất hoặc khi cần thiết theo yêu cầu của NHNN.

9. Điều khoản thi hành và Tổ chức thực hiện (Điều 10, Điều 11):

a) Dự thảo quy định về điều khoản chuyển tiếp: Sau thời hạn 06 tháng kể từ ngày Thông tư này có hiệu lực thi hành, ngân hàng được phép, chi nhánh ngân hàng nước ngoài thực hiện đổi tên tài khoản vốn đầu tư gián tiếp của NĐTNN đang mở tại ngân hàng mình thành tài khoản đầu tư gián tiếp.

b) Để thống nhất quy định theo Luật đầu tư 2020, khoản 4 Điều 10 dự thảo Thông tư quy định: Thông tư này thay thế các cụm từ tại Thông tư 06/2019/TT-NHNN ngày 26/6/2019 của Thống đốc NHNN hướng dẫn về quản lý ngoại hối đối với hoạt động đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Việt Nam như sau: (i) Thay thế cụm từ “NĐTNN sở hữu từ 51% vốn điều lệ trở lên” tại điểm b khoản 2 Điều 3 và khoản 2 Điều 13 thành “NĐTNN sở hữu trên 50% vốn điều lệ”; (ii) Thay thế cụm từ “tỷ lệ sở hữu cổ phần, phần vốn góp của NĐTNN tại doanh nghiệp này xuống dưới 51%” tại điểm a khoản 6 Điều 5 thành “tỷ lệ sở hữu cổ phần, phần vốn góp của NĐTNN tại doanh nghiệp này bằng hoặc dưới 50%”; (iii) Thay thế cụm từ “NĐTNN sở hữu dưới 51% vốn điều lệ” tại điểm a khoản 3 Điều 13 thành “NĐTNN sở hữu bằng hoặc dưới 50% vốn điều lệ”.